

France
Forstnerič

Brlag

(Odlomek iz novele
z istim naslovom)

Zavoljo mene, gospod, ki imate podganje smrčke namesto konic čevljev, lahko čakate. Lahko čakava. Lahko me pustite tudi tu notri. Odkrito povedano, se mi ven sploh ne ljubi. Pa ne iz strahu. Tisočmilijonkrat sem vedel, da se bo tako končalo, natanko sem si predstavljal ta prizor. Na podganci resda nisem pomislil, ampak butanje po pokrovu in snemanje pokrova sem neštetokrat slišal bede in v spanju in votli klic

skozi zaviti rog rova. Vedel sem, da boste natančno poznali položaj in da je izhod samo pri rovu oziroma pri njegovem izteku v bezgovem grmu. Vedel sem, da boste to vedeli, ker vam bo kdo povedal. Mogoče vam je povedala ona, mogoče ne. Mogoče med mučenjem, mogoče kar tako, prostovoljno. Pravzaprav pa mi je vseeno.

Vsaka ura dneva in noči je imela v teh mesecih zame svoj vonj in svoje zvoke. Ker ne moreš uporabljati nobenega drugega čutila, se ti sluh izostri kakor slepcu, vohaš pa ostro ko pes. Zjutraj je najprej zaškripala najina postelja, zadnje tedne čedalje bolj samo njena. Vstala je vedno precej pozno, zato ni nikdar zehala ali se pretegovala. Potem je minilo deset minut, napolnjenih s kar se da rahlimi šumi in zvoki. Toliko je potrebovala, da se je oblekla, umila in počesala. Potem je tiho pripela v kuhinjo, kmalu so zahreščala vrata v shrambo, zvočno in melodiozno kakor jutranje glasbilo. Po otroško je zdeklamirala pesmico »Sedma ura že zvoní«, natočila je vodo v krožnik in ga potisnila v režo. Dobro jutro ni rekla, to si je prepovedala že prvi dan, samo komaj slišen poljub v temo in od nje je zavel vonj po ženski v jutru: zobna krema in sveži dih iz odprtih por v spočitem telesu. Jaz sem se umival iz krožnika, pičlo kakor duhovnik pri obredu ali kakor maček, kot je rekla ona ponoči v postelji. Med umivanjem se mi je brlag zdel bolj tesen kot sicer. Sleherno jutro pozimi in poleti sem se bil navajen opljuskati z ledeno mrzlo vodo, gol do pasu. Zdaj sem si moral v brlagu z eno roko izmiti le oči in mokro dlan sem si polagal na zatilje in na vrat.

Medtem je že pridišala kava v režo. Kava noter, krožnik ven. Vodo je zčila v umivalnik. Mudilo se ji je že. Potem so prišle najtežje ure dneva, ko je bila ona v službi. Čim bolj je bilo zunaj svetlo, kako svetlo je bilo, sem vedel po reži, ki je bila v sončnem dnevu prav fosforescentno svetla, tembolj je bila v brlogu tema, se mi je zdelo. Spati nisem mogel, za branje sem bil preveč živčen. Naspano telo si je dopoldne najbolj želelo gibanja. Vse kosti so me bolele. Po trikrat sem se dopoldne splazil skozi rov k pokrovu, počasi sem ga privzdignil za nezaznavno špranjico in skozi bezgov vonj sem dihal dan, ptičje petje, sonce, ki se je doneče dvigalo, čebljanje otrok, ki so šli v šolo, škripanje voza na cesti in kresanje podkev, ki so strastneje vabile v svetlobo dneva kot brnenje avtomobila ali oddaljeno, visoko grmenje letala.

V bezeg je hodil neki ptič. Vedno isti je bil, poznal sem ga že po glasu. Ponorelo je cvrčal in vzneseno oblikoval tako raznolike zvoke, kakor da mi je želel vsak dan zapeti isti napev drugače, bolj umetelno, vsebolj dognano. Čisto blizu sta bila, ptičevo petje in moja poslušajoča glava. Ampak močni električni sunki iz možganov v človekovi glavi, ki je ptič ni videl, le čutil, so ga vselej čisto zmedli. Hromeča telepatska moč iz spočite in osredotočene možganske energije ga je tako zmešala, da se mu je napev čisto zafeccljal in potem je kmalu odprhnil. To se mu je, zmešanemu škrjančku, zgodilo domala vsak dan, pa vendar je vedno znova prihajal v območje nevarnosti. Kaj ga je tako vleklo v ta grm in zakaj je najprej pel tako ubrano, potem pa ga je tako polomil, kaj menite?

Pes pa je bil zoprn. Gobec mu je smrdel postano kot mokra cunj, pa še tisto ostudno kihajoče vohanje! In kopati je začela, mrcina. Za šapami te pasje policijske hudobe sem moral ponoči vedno popravljati mah in vejevje na pokrovu. Pokrovu seveda ni bil kos. To je masivna reč, zbita iz dveh plasti desk, ki so že napite s prsteno vlago. Praskala pa je, zverina, po deski in takšno ogabno denunciantsko grčanje je spuščala pri tem iz smrdljivega gobca, da bi me šel zanesljivo pri priči prijaviti, če bi, bebec pasji, znal govoriti. Brez zamere, pes se mi zdi rojen policaj, v vas, policajih, pa je nekaj pasjega. Ta, ki je hodil sem prskati in grčati, je bil kajpak navaden pasji teleban s kmečkega dvorišča. K sreči ni bilo verjetno, da bi bil kdo hodil za vasjo, kjer ni ceste, pa še travnik je, če ste opazili, precej močviren, zlasti po deževju. Le kakšen ribič bi si bil morda skrajšal pot k reki čez travnike, ampak tak bi si bil mislil, da cucek rovlje za kakšno živalco. Lovec bi utegnil biti nevarnejši. Če bi bil videl vohljača le predolgo šariti po grmu, bi bil njegov gospodar najbrž postal pozoren. Ustrelil najbrž ne bi v grm kar tako na slepo in le nekaj metrov od hiše, šibje pa bi gotovo razgrnila tolsta roka. Sreča tedaj, da lovci ne stikajo po grmovju okrog hiš. Tako psov in lovcev, ki jih sicer ne maram, ne zadene nobena krivda za to, da stojite zdaj pred mojo luknjo. Vendar sem se po zoprnem dogodku s psom začel resno spraševati, kako dolgo bom še vzdržal in ali je smiselno še do zime gniti v jazbini. Zakaj ravno do zime? Tudi to je bila ena od mojih pretvez, zakaj pozimi je vendar še težje hoditi neopaženo po stranskih poteh do meje. Zakaj ne odidem zdaj, takoj, ko je še vse v listju, sem se vpraševal še pred tremi tedni. Prav tedaj se me je začel lotevati prvi obup. Tudi na njeno vlogo

pri tem skrivališču sem začel misliti. Kritično je, zakaj me je pomagala zadržati v to grobnico živega in vročeglavega? Iz sebičnosti ali kaj? Da bi me imela pri sebi? Ali pa se je bala sama sebe. Njen premočrtni, strogi svet mora vedno podpirati moški, in to en moški, če pa bi se ta nosilni steber zrušil, bi vse letelo skupaj. Rušilo bi se tramovje njenih navad, zidovje ponosa bi najprej pokazalo grde, krastave reže, potem pa bi se vse zamajalo, sesedlo in sesulo v kup grušča in prahu, ki bi ga vsakršni vetri nebrzdano raznašali. Čez ne več varovane okope njene nedostopnosti bi plezali vsi mogoči majhni opičji ljudje in šarili in stikali po ruševini, kakor bi se jim zljubilo. O, takšne katedrale se zrušijo katastrofalno. Molekularne trdnosti njihovih gradbenih snovi so v napetosti celote. Če pa se zruši le tramič ali če popusti le nekaj nosilnih opek, je vse skupaj zapisano popolnemu razdejnanju. Razvlekli bi jo po kosih, to sijajno zgradbo. Kakor nekaj vlačijo psi s še cvrčecih pogorišč, bi jo raznosili. Ker v bistvu je ona, lepa, pokončna stvar, ovijalka. Izpuli ji kol, pa imaš namesto visokega zelenega mlaja le kupček ovenele trave, kupček vitic, ki brezvoljno segajo v prazno. Moški in mož je njen turgor. Vprašanje pa je bilo, ali še morem biti to jaz. Polotila se me je torej nekakšna abstraktna ljubosumnost, obenem pa pravcata panika, da bom ostal v nedogled zakopan. Zato sem po treh mesecih telesnega in duševnega razpadanja pri živem telesu v luknji sklenil nepreklicno storiti tisto, kar naj bi bili tisto noč po polomu storili vsi trije in sta onadva tudi poskušala storiti, jaz pa sem se bil odločil drugače. Kaj si le mislita, uboga vraga, o meni, ki sem se zanju vsekakor tako sumljivo edini rešil. Kako sem se »rešil«, je zdaj že jasno, sicer pa, ali onadva sploh lahko še kaj mislita? O tem bi mi vi morali kaj povedati. Če nista le pohabljena kupa zlomljenih kosti, razstrojeni mizeriji, živa zakopana mrliča, nikomur več nevarna, nikomur več zanimiva. Sicer pa, ali sem jaz kaj na boljšem? Kaj pa če onadva nista bila taki klavrnini reviji, kot ste o njiju razglašali v vaši propagandi. Mogoče sta po vsem, kar ste počeli z njima v preiskavi in na procesu, še vedno vsa trdna, gorečna in trmasta, sposobna goreti do zadnjega. Mogoče je mene v tem brlogu strah zmeščal bolj kot onadva telesna in duševna tortura. Mogoče v mukah jeklenimo, postajamo kost in koža, v očeh pa nam gorijo sovraštvo, volja in pogum s takim žgočim sijem, ki bi prežgal kovino. Za zdaj vem le to, da je mene polšje ređenje v luknji napravilo zamaščeno mlahavega. Rejen, speč glodavec sem postajal iz dneva v dan, z vsem bitjem in čedalje večkrat mi je šlo na spanje, dolgo polšje spanje v duplu, ki ni spanje kot počitek ali zdrava pozaba, ampak nezdravo dremanje, ki te vedno napol budnega, vendar do polne onemoglosti lenobnega zaspanca čedalje bolj oddaljuje vsemu. Otopevaš v lastni tolšči, ki ti zaliva razum in ti v toplih naslagah obdaja čute. Zdi se ti, da boš kmalu postal gluhi in slepi in nepokreten kakor najtežji pohabljenec, ki mu je granata raztrgala vse, samo glavo mu je pustila celo in v njej samotno petrolejko razuma, ki brli daleč v hiši onkraj močvirja.